СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 122. Джерзі Сиbriті, Н. Дж., четвер, 24-го червня 1943. — No. 122. Jersey City, N. J., Thursday, June 24, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ВІДКЛИКАНИЙ

ВАШИНГТОН. — Майнерська юнія відкликала загальний страйк майнерів угля, що почався був у неділю вопівночі. 530,000 майнерів твердого й мягкого вугля має негайно вертатися до праці й працювати до 31. жовтня під управою Гаролда Ікеса як „опікуна копалень". Якби до того часу уряд перестав управляти майнами, тоді теперішне зарядження мало би відразу автоматично покінчитися. „Опікун копалень" запевнив майнерів, що мінімальна робітнича заплата й інші умовини праці, які існують досі, будуть задержані й надалі.

Юнія дала до зрозуміння, що вона правдоподібно віднесеться в справі заплати „від брами до брами" до судів.

Робітники правдоподібно будуть назад при роботі в четвер, стративши три дні праці, що, за обчисленням майнерських зарядів, коштує край шість мілонів тон вугля. Донесення з різних центрів копальняного промислу показують, що майнери ждуть нетерпеливо приказу вертатися до праці.

ВІЙСЬКОВІ ПАТРОЛІ ПОКЛАЛИ КРАЙ ЗАВОРУШЕННЯМ У ДІТРОЙТІ.

ДІТРОЙТ. — Федеральні війська, котрі почали в вівторок патролювати вулицями Дітройту, діставщи приказ наладувати рушниці й нікому не пардонувати, негайно поклали конець расовим заворушенням, котрі коштували життя 28 осіб та різні каліцтва сім соток.

Всі вбиті, за виїмком трьох, мурини. З ранених осіб 70 остається в шпиталях. Між ними є 7 поліцаїв. Арештовано коло 1,300 осіб; серед них мурини становлять коло 85 процентів. З них 34 особи вже поставлено на суд і покарано кримінальною вязницею за участь у заворушеннях.

З приходом федерального війська всякі насильства й грабування крамниць, що спалахнуло в різних частинах міста в понеділок рано, притихло. У вівторок уже не було вісток про нові конфлікти, але салуни були далі закриті, а збори заборонені. Відкликано великі гри в бейзбол.

Расові забурення відбилися важко на русі в фабриках, бо багато муринів не прийшло до роботи; за обчисленнями Уряду Воєнної Інформації, абсентизм муринів від праці досягнув від 50 до 90 процентів.

Ґазетярі, котрим дозволено відвідати муринські дільниці, відкрили там кольосальні знищення приватних домів та ще більші в муринських крамницях. Представники деяких муринських організацій приписують заворушення діяльности агентів Осі та різних американських фашистівських організацій. Агенти Федерального Бюра Інвестигації кажуть, що вони не мають на те ніякого доказу, щоб заворушення були пляновані або організовані чужинецькою рукою або стояли в звязку з пропагандою держав Осі.

УРЯД БУДУЄ ВЕЛИКУ ФЛЬОТУ ЛІТАКОНОСЦІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар війни Френк Накс заявив на пресовій конференції, що Злучені Держави будують тепер справжню фльоту літаконосців, котра є сущною потребою для офензиви на Пацифіку. До кінця цього року, казав він, Америка буде мати кілька разів більше літаконосців, ніж вона мала при кінці 1942. року.

ВІДКРИЛИ ЕЛІМІНАЦІЮ СТАТИЧНИХ ПЕРЕРИВАНЬ НА РАДІО.

АКРОН (Огайо). — На врочистім посвяченню нової розслідної лябораторії підприємства „Ґудір Тайер енд Робер Ко." подав її предсідник до публичного відома, що її інжинірам удалося відкрити спосіб, яким можна зовсім усунути статичні перивавання на радіо. Винахід має велике значіння не тільки для тих, що слухають радіових пересилок, але й для радіової фотографії та радіової комунікації. Винахід, котрий можна причепити до кожного радія, названо невтралізатором радіового статику.

Департамент плянування домів цього самого підприємства поширює вже описи префабрикованих повоєнних домів, котрі буде можна зложити й перевести на інше місце троком або залізницею.

ВІЙНА ПОБІЛЬШУЄ ПЕРЕСІЧНІ ПРИХОДИ.

ВАШИНГТОН. — Уряд Воєнної Інформації подає, що внаслідок війни пересічні приходи американця піднялися з $47.92 у липні 1940. року на $85.03 у квітні 1943.

У липні 1940. року, коли почалася оборонна програма, воєнні видатки виносили на особу пересічно $1.50, а в квітні цього року $53.52; одначе пересічний американець не платить уеего цього обтяження безпосередно.

СВЯТКУЮТЬ ПОМІЧ РОСІЇ АЛІЯНТАМ

У багатьох стейтах і місцевостях Злучених Держав відсвятковано другу річницю наїзду Німеччини на Росію. Ґубернатори 25 стейтів відзначили день 22. червня спеціяльними проклямаціями, звеличуючи звичайно „наших героїчних аліянтів зо советського союзу" та закликуючи громадянство „віддати за американською традицією публичну честь таким геройським союзникам".

У Ню Йорку відбулося в той день 20 зборів і інших публичних оказій, звязаних з цею річницю. Найбільші збори відбулися на 36. вулиці, де зявилося 5,000 осіб, багато з них з клунками одіння, призначеними для висилки в Росію. Промовляли там: бувший посадник міста Джеймс Вокер, конгресмен Дикстейн і советський візеконзуль Вавилов.

УЖЕ ПУЩЕНО НА ПРОДАЖ ПОЧТОВИЙ ЗНАЧОК У ЧЕСТЬ ПОЛЬЩІ

ШІКАҐО. — Продаж почтових значків, виданих на звеличання Польщі, досягнула рекордової кількости. Закуповували покищо їх передусім філятелісти. Цей 5-центовий значок це перший зо серії 11 значків, що звеличує Аліянтів Злучених Держав, на котрих Німеччина зробила інвазію.

ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ПРОТИ ДЕРЖАВ ОСІ

КІТО (Еквадор). — Президент цеї південно-американської републики підписав декрет, на основі котрого міністер фінансів має захопити й управляти бизнесами й власностями осіб, що є громадянами якогонебудь краю, що воює проти якоїсь американської держави.

Про подібні загострення проти громадян держав Осі доносять з південно-американської републики Коломбії.

ЯПОНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — У бійці між поліцією стейту Сан Павльо й японськими імігрантами згинув один японець, а два інші були ранені. Кажуть, що бійка почалася стріляниною японок на поліцію.

Маршал сер Вейвел Відходить до Індії не як "Вояк", але як Щирий "Приятель" Індії

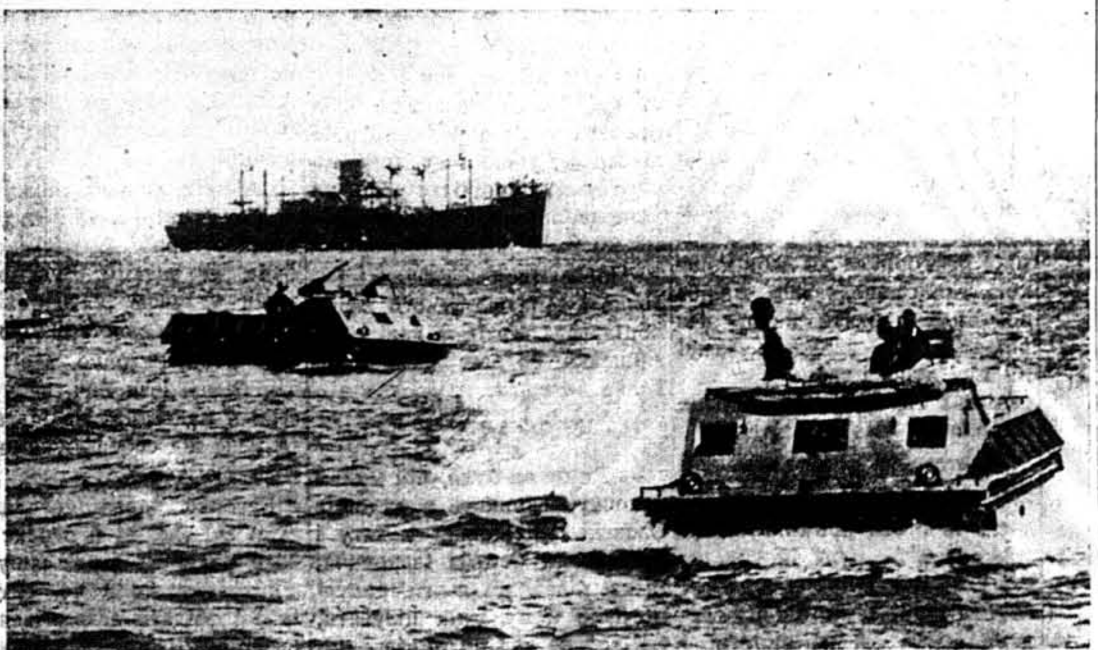
ЛОНДОН. — Полевий маршал сер Арчібольд Вейвел, що назначений тепер віцекоролем Індії, заявив в інтервю, що це правда, що він відходить до Індії як вояк, але в тому розумінсі, що мусить мати на увазі, що Індія відграє у цій війні величезну ролю і є головним центром для постачання на Сході. Скидаючи свій військовий одяг та вбираючи цивільний Вейвил ще заявив, що це не означає, що він відходить до Індії як вояк, та що він має на думці тільки воєнні справи, бо, казав він далі, заки війна скінчиться, Індія зазнає теж і політичного прогресу. Не буде в Індії, казав він, ніякого військового правління, ні скасування того всього, що британський уряд обіцяв Індії. Він перебирає ось те становище тільки тому, що думає, що в цивільному характері він принесе більше користи нашій справі й Індії, бо вважає себе таким приятелем Індії, що вповні симпатизує з її змаганнями до політичного розвою та вірить у будуче Індії.

ФРАНЦУЗИ НІБИ ЗНОВУ ПОГОДИЛИСЬ, БО Є НОВИЙ КОМПРОМІС

АЛЬЖІР. — Виходить, що не буде прірви між двома французькими ґенералами, що є тепер у проводі французів у Північній Африці, себто між ґен. Жіродом і ґен. де Ґолем. Та мабуть заважили на новім компромісі Аліянти, згл. Анґлія та Злучені Держави, що хочуть, щоби ґен. Жірод остав надалі начальним командантом французьких сил в Північній Африці. Так і буде, бо це є пожадане з військового боку. Знову ґен. де Ґол буде командантом усіх інших французьких сил на інших фронтах і територіях. Крім того встановлено військовий комітет з 8 високих офіцирів, що має занятись переведенням реорганізації й уніфікації усіх французьких збройних сил. Кажуть, що наразі небезпека роздвоєння минула й буде так, як отсе ту справу полагоджено.

НІМЦІ СУМНІВАЮТЬСЯ, ЧИ ІНВАЗІЯ ЗАЧНЕТЬСЯ З ІТАЛІЇ

СТОКГОЛЬМ. — З добре поінформованих джерел подають, що німецький ґенеральний штаб не бере під серіозну увагу аліянтську інвазію Европи через здобуття Італії. Кажеться, що Італія булаб для Аліянтів „турботою", бо німці мусять доставляти їй мілїон тон вугля кожного місяця, а Аліянти не такі раді „облекшити ось так Німеччину". Зате німці припускають, що Аліянти займуть Сицилію, Сардинію та Корсику. Проте німці далі скріпляють свої сили в Італії, але найбільше посилюють свої позиції в Франції, висилаючи тамтуди найкращі дивізії. Ще далі кажеться, що німці сконцентрували головні сили в Баварії, вважаючи, що це такий центр, звідки можна ще найскорше кинути поміч в такі місця, що булиб загрожені інвазією. Теж кажеться, що Мусоліні хорий на печінку, та що в Італії фашисти не становлять більше як один процент населення.

„АЛІҐАТОРИ" Аліґатори це великі ящірки, що живуть у водах південних країв, а в мові американських військ це водоходні повзи, які спускається з кораблів для перевозу військ з корабля на беріг. Світлина представляє вправи американських маринарів на Ґвадалканалі з такими власне „аліґаторами".

АМЕРИКАНЦІ Й БРИТІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПРОМИСЛОВІ ЦЕНТРИ ЯК ДЕНЬ ТАК НІЧ

ЛОНДОН. — Підготовка до інвазії Европи продовжається в такий спосіб, що британці бомбардують цілою силою різні промислові німецькі осередки нічю, а американці днем. Ось та стратеґія має на цілі цілковито знесилити ворожу оборонну акцію ось такими постійними і безнастанними налетами. Британці бомбардували нічю в рурській области Крефельд, промисловий націстівський центр продукції сталі й хемікалій, а як тільки настав день, надлетіли американські Літаючі Фортеці й бомбардували Гульс, що віддалений від Крефельд всього кілька миль. Там знаходяться фабрики штучної гуми, другі щодо величини в цілій Німеччині. Це перший раз, що американці вдерлись так глибоко в німецьку територію. Крім того американці бомбардували ще Антверпію, а британці Ротердам. У тих налетах і повітряних боротьбах американці втратили 20 літаків, а британці 44. Американці знищили „поважне число" націстівських бойовиків, що налітали на них цілими хмарами. Замітне теж і те, як тепер німці охороняють фабрики. Заводи в Крефельд і Гульс були покриті землею, а на дахах були дерева, що все виглядало на якийсь сад, а не на фабрику.

НЕАПОЛЬ — ВЕСЬ У ПОЛУМЯХ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські Літаючі Фортеці, яких було до сотки, цілковито знищили італійську пристань Неаполь, що є центром для воєнних достав для Сицилії та Сардинії. Як наближались американські летуни до Неаполю то завважили, що місто ще горіло від неділі, коли то його бомбардували британці. Збомбардовано теж і поблизькі летунські поля. Понищено в пристані та сусідстві заводи для направи кораблів і літаків, фабрику торпед, арсенал, маґазини з ґазоліною, залізничі шляхи і т. д. Теж знято 26 фотографій з горіючих місць, з яких найкраще пізнати, що за шкоду заподіяно ворогови.

КИТАЙЦІ ЗАНЯЛИ ПЯТЬ СТРАТЕҐІЧНИХ ПУНКТІВ.

ЧУНҐКІНҐ. — Таке подає звідомлення китайської головної кватири з тим, що це сталось біля Овчиків в полудневій частині провінції Гупе.

ПОМЕНШІ АТАКИ В СОВЄТАХ.

ЛОНДОН. — Юнайтед Прес подає, що Совєти зачали третій рік війни з Німеччиною поменшими наступами в пятьох місцях, з яких найважнішим був сектор Кіровський, між Смоленськом і Орелем, де вживали штучної мряки. Це виглядалоб на початок більшої офензиви, але, як подає берлінське радіо, може бути тільки спробою відчути, як велику має там ворог силу.

ЯПОНЦІ ПОСТІЙНО ПРОГРАЮТЬ У ПОВІТРЯНИХ НАСТУПАХ.

ЗВІДКИСЬ З АВСТРАЛІЇ. — На протязі минулого тижня японці втратили в битвах найменше 120 літаків. Що це означає? Тому, що таке постійно повторяється, можна твердити, що воно матиме серіозні наслідки, коли зачнуться воєнні операції на великі розміри. В тих операціях повітряна сила, як і всюди, відґраватиме першу ролю. А так є, що японці в Полудневім Пацифіку програють у повітряних боротьбах кожним разом. Не інакше буде і в дальших битвах. До цього ще треба додати, що тепер відзначаються в повітряній боротьбі з ворогом дуже добре бійці з Нової Зеляндії.

ВВАЖАТИ, ЩО ПИШЕТЬСЯ В ЛИСТАХ ДО ВОЯКІВ!

АМЕРИКАНСЬКА ВОЄННА БАЗА ДЕСЬ В ІНДІЇ. — В шпиталях є поважне число американських вояків, що є нервово хорими не через саму війну, а через ті вісти, що їх дістають від своєї рідні — матери, сестри, нареченої. Ось ті сумом повиті листи, повні різних клопотів і непорозумінь, взиваючі вояків до повороту, чи щось подібне, так погано ділають на душевний настрій вояків, що вони тратять душевну рівновагу і заповняють у шпиталях відділи для нервово недужих.

ЗАБРАЛИ ЖИДІВ З НІДЕРЛЯНДІВ ДО ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН. — Подають, що націстська влада висилила вже з Нідерляндів усіх жидів, депортуючи їх до Польщі. Вивожено їх трома наворотами. Останній речинець депортацій був 14. травня. До прибуття німців було в Нідерляндах 180,000 жидів, в тому розумінню, як їх клясифікують націсти. Тепер, як кажуть, залишились тільки ті, що їх переховують нідерляндці десь на провінції. Ще кажеться, що багато з депортованих померли, заки доїхали до Польщі, а многі інші були знищені при помочі ґазу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Дітройтська Осторога

Расові заворушення, що вибухли в минулу неділю вечором у Дітройті, це справа, яка мусить обходити не тільки те місто, але й всю Америку. Правда, до вибуху кервавих бійок, від котрих згинуло двацять кількоро людей, кілька соток було важко покалічених, причинилися різні місцеві умовини, одначе такі самі умовини можуть існувати і по багатьох інших місцевостях, і тому жалюгідні події в Дітройті можуть послужити осторогою для інших місцевостей.

Дітройт це великий промисловий осередок Америки. У ньому сконцентровано спеціяльно дуже важні воєнні промисли. Ці промисли стягнули до себе на воєнну продукцію кольосальну масу нових мешканців. Це викликало небувале згущення населення. Стали мешкати попри себе люди, які себе взаїмно не знають, яких культурні звички іритують. Перепрацьовані люди накидаються жадно на розривки, а тимчасом і нагоди для розривки обмежені внаслідок зростаючої гущі населення. Серед таких умовин у населенню назбирується маса невиладованого гніву й огірчення; витворюється атмосфера, в якій леда притичина може викликати катастрофу. До того серед такої гущі виростають банди громилів, що використовують масу незіллятих зо собою людей для різних беззаконних прожитків.

Чи встрявали тут ще свої пальці аґенти держав Осі, як це дехто натякує, чи не встрявали, одно можна признати за зовсім певне, що держави Осі певно використають події для свої цілей. Вони певно вживуть нападів білих на колірових людей у своїй пропаґанді серед народів, поневолених Німеччиною чи Японією, як доказу, що всі заяви Обєднаних Держав про потребу визволення народів з неволі це облудне фарисейство, в щирість яких може вірити тільки глупа або побаламучена людина. Дітройтські заворушення між білими й чорними, без огляду на те, котра сторона в них була провокуючою, котра агресивною, а котра тільки оборонною, відобється спеціяльно широким відгомоном по тих краях Сходу й Пацифіку, де білі стикаються з людьми інших рас. Там пропаґандисти Осі подадуть дітройтські події як доказ, що білі хочуть далі панувати над коліровими расами й не хочуть зо свого панування ні одного кроку попустити.

Ось чому уряди, місцеві, стейтові й федеральні, є вповні оправдані в своїх драстичних заходах здушити ці огидні вибрики. Їм на допомогу повинна піти акція з боку суспільно свідомих людей, які розуміють цілу небезпеку з поширення таких вибриків і на інші ґрупи й які розуміють велику шкоду, яку такі події роблять справі Обєднаних Держав. Де випадкові умовини витворили небезпечну атмосферу, там усякі відповідальні люди повинні працювати для облекшення атмосфери.

Перемогли Народи, а не Режім

Минуло два роки, як зачалась советсько-німецька війна. Чому її німці розпочали, це покищо загадка, якщо хочеться знати цілу правду. Мабуть таки заважив сам Гітлер, бож з минулої війни витягнула була німецька наука воєнного діла ось той досвід, що годі Німечині воювати на два фронти, або простіше: відразу з Англією і Росією. Ось тому мабуть ще й тепер твердять, що німецький ґенеральний штаб таки був проти війни Німеччини з Советами, коли не покінчена війна з Англією і Злученими Державами. Але рішив Гітлер. Та це для нас справа малої ваги, а то й ніякої. Важне те, що така війна тому два роки вибухла, та що німці встряли в, неї по самі вуха, витративши на перемогу над Советами величезну силу, може й найкращу, яку тільки мали, а кінця не видно. Себто не видно кінця в тому розумінню, що советсько-німецька війна повинна була закінчитися по калькуляціях Гітлера повною перемогою над Советами, а цього нема і не буде.

Ось те, що німці не змогли осягнути перемоги на сході Европи, є безсумнівно їхньою великою поразкою, не зважаючи на те, що держать там ще далі в своїх руках величезні простори загарбаної землі, головно української. Скільки та боротьба там коштувала людських та інших жертв, покищо правди не знати, бо годі вірити як одним так і другим, коли оголошують звіти про цю справу. Та одно в тому правдиве, що ті жертви були там великанські. І то не тільки в людях, що згинули на фронті в боєвих лініях, але й в тих, що згинули і гинуть далі в запіллю, що гинуть від окупантських армій, чи з голоду і нужди. Обсмалена українська земля перенесла отже величезну нову траґедію і руїну, тим страшнішу, що та траґедія ще далеко не покінчена...

Отже так є, що Гітлер і націсти понесли на сході Европи першу свою поразку. Міт про переможну силу Гітлера і націзму зістав там розторощений. І цеє неабиякий осяг, який мусить бути кожним визнаний. Та питання: Хто цього доконав? Сталін? Комуністична партія? Комуністичний режім. Відповідь не важка для тих, хто бачив, як боролись народи царської „гнилої" Росії в часі першої світової війни. Чи не боролись вони з найбільшою посвятою навіть тоді, коли вже царський режім розкладався та коли не мали навіть з чим на ворога наступати? Та сама історія повторюється і підчас теперішньої війни. Не переміг червоний советський прапор. Ні Сталін, ні теж Чека. Переміг живий інстинкт селянської маси, що боронила свою землю. Перемогли народи, що боронили рідну землицю. А між ними переміг у першу чергу український нарід, що переносив найсильніші перші удари ворога і перший домив націстський міт непереможности на своїх трупах і на своїй власній землі, яка вправді хвилево зістала німцями загарбана, але голови і досі не склонила, живучи надією на скоре визволення.

Коби тільки в заплату за свою жертву не зістала знову поневолена! Отсе є одиноке побоювання, бо теперішній ворог вже не довго буде попасати в Україні.

Проф. Микола Чубатий.

Памятаймо, що Тепер Куються Долі Народів на Сотки Літ

Історичні часи та малі люди.

Часто нині в пресі і в промовах падуть ці слова — „нині історичні, переломові часи". Ось ті слова спершу людей зворушують, поривають, люди зачинають над ними застановлятися, а потім, як звичайно, призвичаюються до них та живуть життям будного дня, того низького чоловіка, що один другому хочуть підставити ногу і валить при тім найчастіше не людей, але громадську справу. Словом, вилазить приватна амбіція малої людини, нерідко прямо недотепів, так, мовби, ми жили у звичайнісіньких днях зідання насущного хліба. Покликуються навіть на історію, якої не розуміють.

Інший хотів би зажити спокійним життям хуторянина зі життєвою засадою: „моя хата скраю, я нішо не знаю". Запитаєш його про ту чи другу громадську справу, він немов не чує. Кудкудакає над недолею бідного українського народу як та курка ,що на той світ наставилася, але зробити щось для того народу, навіть це, що нічого його не коштує, тільки трохи доброї волі, у нього немає змоги, бо душа скарловатіла, не вичуває подиху та тягару історії.

„А говорили ви з тим то добродієм, чи другим, про ту громадську справу, про яку я вас просив? — Питаєш. „Та бачите — замнеться — я з ним розмовляв цілий вечір, але про це якось забув". До громадянства великі претенсії, для громадянства нішо.

Цілий світ у шаленім танку.

А проте цілий світ у шаленім танку крівавого змагання, день за днем приближається вирішування долі цілих народів. Наближається і присуд на український нарід, поневолений цілими верствами ворожих окупацій. Другі люди забувають про давні незгоди, а горячково закасавши руки орґанізуються, п р а ц ю ю т ь, пропаґують свою справу нераз й несправедливу, а в українців „правда наша пяна спить" — як казав Шевченко; пяна опянілою малою душею малороса.

В інших світський чи духовний, соціяліст, пролетар чи капіталіст при однім столі праці, в українців пригадуються старі гріхи, старі давно минулі сварки, правдиве мужицьке: „Гей мой, а чи тямиш, що ти мені тоді, як татуньо орали, язик показав. Я тобі єстиком голову розвалю".

Колись історик буде читати також американсько-українські рекорди.

А нинішні часи це такі, що на століття раз приходять і більше не вертаються. Колись історики української еміґрації в Америці стануть зоглядати у ґазети, рекорди церков, установ та питатимуть: хто то 1943 року був головою, пароком, хто провідником, хто редактором, хто лідером, що так знаменито присипляв українських людей до сну, до повного безділля, хто тоді каламутив воду, коли світ стояв у вогні і коли кувалися долі народів, в тому теж і українського народу на цілі століття. А хто тоді сіяв распрю, підозріння, паралїжував і ті слабі сили американсько-української збірноти.

Коли історик прочитує архіви та джерела з таких історичних часів та подій, що вирішували судьбу народів на десятки, а то й сотки літ, коли прочитуєш архіви от хочби до часів визвольного зриву гетьмана Мазепи, все впадає в очі з одного боку короткозорість та дрібничковість невдачників та коронкова, доцільна праця, хитрість, а то й нерідко діявольська зручність удачників. Вони втягали на свої услуги цілий штаб платних безхарактерників та зрадників, що каламутили воду та вводили замішання у ряди противника і зводили громадську опінію противного табору на манівці. Запродані типи малювали чорта на стіні, де його не було та казали українським людям за ним гонити на це, щоби тим лекше було завдати рішальний удар найідейнішим та жертвенним поривам лицарів абсурду — українським мазепинцям .

Це треба знати українським людям, та добре собі усвідомити, що українська справа, це велика справа. Іде про посідання найбільшого багатства Европи, тож оплатиться всяка жертва гроша й хитрости, щоб впакувати український нарід з його багатствами в нове столітнє ярмо. Це мусять собі добре усвідомити українські люди, а зокрема провідники, що довкруги української сьрави ходить облуда та продажність, і то не тих явних прихильників чужинецького панування над Україною, тому найменше небезпечних, але тих закаптурених неясною фразою, якої „без чарки не розбереш". **Нині добре треба важити розум, минуле та характери людей, що беруться про українську справу писати чи говорити.** Коли по століттях історик стане роздьобувати рахункові книги видатків неодної амбасади світа, то зі здивуванням ударить себе по чолі тай скаже: „Диви, вони й до нього дісталися"!

У такі епохальні часи, як нинішні кожний крок, що в звичайних часах без значіння, нині набирає історичної вартости, а кожна громадська особа стає мимоволі діевою особою з рекордом громадянина, що робив все по своїм силам та змозі або з рекордом, того грецького Герострата, праотця всіх недорослих амбітників, що власними руками святиню свого народу підпалював.

Українська справа на грані історії.

Українська земля нині під окупацією того наїзника, що по всяким знакам на небі й на землі війну програє. Є поважна загроза свіжої окупації, що прожене з рідної землі сотки тисяч українських людей, зробить з них бездомних збігців. Це проблема, що накладає на українських людей поза безпосереднім тереном війни деб вони не були, обовязок подумати про гуманітарні справи, про зорґанізування поки час й поки змога українського д о п омогового фонду, а буде треба фондів і на оборону слушної справи українського народу в Европі. Були кличі, були й гарні відгомони, справа стоїть на місці через параліж волі, через інерцію своїх людей. Це один бік української справи, але є ще другий.

Наближується до нас з кожним днем ліквідація цього всесвітнього змагання; прийде якась мирова конференція. Прийдеться зводити бій двом далеко нерівним силам. По однім боці чиста як сльоза, „як Господа Слово" українська правда та горяче бажання повної волі 40-міліонового народу, але без устирт смертоносної модерної зброї, без хитрого дипльоматичного апарату. По другім боці неправда та охота панувати над народом-власником великанських багатств, що будуть поперті модерною зброєю зі заліза та хитрого неперебираючого у засобах пропаґандивного та дипльоматичного апарату. По однім боці знов придавлений окупацією та стероризований народ, зі сотками тисяч бездомних збігців, з другого боку збайдужнілі на все українські люди поза Україною, розбиті особистими дрібничками та збаламучені непевного походження аґентами.

Заморські українці та старий край.

Українські земляки за морем це вже здебільша горожани заморських країн і тою обставиною мусять вони кермуватися у всіх починах теж відносно української справи. Це европейські українці розуміють. Український нарід не вимагає від українських людей в Америці, нішо інше, а тільки бути на сто відсотків правдивими американцями та з цього витягати дальші внески. Від американських українців український нарід в Европі прохає помочі як від горожан найсправедливішої країни у світі, що на скрижалях цілої своєї історії виписала боротьбу за волю та рівність усіх людських істот на світі.

Як від горожан незабаром переможної країни українські земляки в Европі прохають, щоб вони вставилися перед своїм урядом, щоби право до волі, до власного державного життя не було переочуване й відносно українського народу в Европі так само, як відносно всіх інших народів, яким всім без виїмку, з природи демократичний український нарід бажає користати з благодатей волі. Як льояльні горожани Америки, американці українського роду можуть цього домагатися. І чим більше будуть льояльні та жертвенні супроти американської батьківщини, тим їхні домагання та просьби до свого уряду будуть більше морально уґрунтовані. Це є погляд европейських українців, бо часи примітивного анархізму вже пережилися в старім краю..

Обовязки американського горожанина не дають українським людям права мішатися прямо в справи українського народу в Европі. Це мусять мати на увазі американські українці, що їх давна роля як українців-еміґрантів змінилася з хвилиною, коли зложили присягу вірности як горожани цеї країни.

Прямо нерозумно виглядає, коли американський громадянин пише в такім тоні: ми українці хочемо, ми українці воліємо таке чи таке панування. Ми українці хочемо такого чи такого ладу в українській державі — комуністичного, націоналістичного, гетьманського, соціялістичного. Коли я прибув у Америку, я зі здивуванням став дивитися на тих американських громадян українського роду, що декляpували себе монархістами, націоналістами, комуністами чи іншими -істами, коли устрій Америки є ясний та усталений. Америка — цеж демократична република!

Зокрема негідним вільного американця є, коли громадянин цеї країни Вашинґтона доражує комусь там за морем конати у такім, чи такім то багні чи ярмі, бо не любить підлих людей. Ніякий правдивий американець не любить політично підлих людей, але ані один із них не задумує з тої причини конати у якімсь там ярмі. Це прямо сором та встид! Громадянин вільної країни Вашинґтона... та конання в ярмі! Для вільного американця є тільки дві можливости: воля або смерть у боротьбі за волю. Такі теж ради повинні давати американські українці своїм братам в Европі, якщо вони є вже американцями з духа. З прикметником „МИ" відносно українського народу в Европі американським українцям треба бути дуже обережним, якщо взагалі горожанам Америки можна його в такій ситуації уживати.

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

12)

„Хтож це вам сказав, що я вас..." сказала сміливо Галочка, та вже ледве-ледве договорила, та тихесенько, як кропивяночка закінча свою пісеньку, так вона закінчала: „...що я вас не люблю?"

— „Так ти мене, Галочко, любиш?" крикнув Семен Іванович, не тямячи сам себе з радости. І ухопивши її другу руку, став пильно приглядатися їй у оченьки, усе допитуючись. „Скажи: так ти мене любиш?"

Де ділasяб Галочка! Утекти не можна, він за руки кріпко держить, а тут ще у вічи заглядa і пізнає усе, пізнає, що у неї є на душі. Що їй робить? куди очиці заховати? Більш нікуди — припала йому на плече, і не видно йому її...

А він усе просить та руки цілує та молить, щоб сказала, чи любить його хоч трішечки?...

Жалко їй стало його; а на серці їй весело! так сльози так і ллються, і сама не зна чого; за хлипанням ледве промовила: „Я не знаю, як люблять... а тільки усе те, що ви розказували... то так... і мені було без вас... і я не хотіла без вас жити... хотіла вме..."

Вже останнього Галочка і не договорила. Вже Семен Іванович, не тямлячи і сам себе з радости, обняв її, пригорнув до серця і поцілував...

„Що зо мною діється?" сказала тихесенько Галочка, лежучи на руках Семена Івановича, що держить її, цілує, цілує її зовсім непритомну, і стане дивитися їй в очиці та впять цілує. „Що зо мною діється? мені так гарно, що я не зумію і розказати. Ще як стала знати вас, то було як задумаюсь, задумаюсь, то мені тоді було так гарно... Та ні, тепер лiпше. Тепер я не знаю, хто я, де я і що я? Я, мов птичка, вибилась з хмарочок густеньких та темних, біля ясного сонечка літаю! Не страшно мені, хоч по увесь вік горечко, бідонька, усяке лихо: мені усе байдуже! Я мала тепер таку годиночку з вами, що і по вік не забуду цієї радости... Ви мене любите... ви мене цілуєте.. ви мене не покинете ніколи?..." Та з цим словом обняла його ручечками і пригорнула до себе кріпко і, гірко заплакавши, жалібно стала прохати його: „Не покиньте, не забудьте мене! Ви моя душа і серце, і втіха і радість. Не вмію як більше сказати!..."

Багато вона дечого сказалаб ще, так бо Семен Іванович не дасть їй слова промовити. Цілує її у вічи, руки їй виціловує і усе дякує, що й вона його так любить, як він її. „Тепер", каже, „я не сирота! І для мене сонце світить! У радости вік доживу... От йде пан-отець, скажу йому, буду прохати..."

„Підождіть, Семене Івановичу!" сказала Галочка. „Ще не пора пан-отцеві нічого говорити. Ще ми не порадились ні об чім... Я ще й тепер ума не зберу усе те розказати, що у мене на думці. Нехай ще опісля, я ще не привикла до свого щастя..."

— „Як знаєш, так і роби!" сказав Семен Іванович. „Як скажеш, так і я робитиму, бо нічого не знаю і не хочу нічого знати, опріч того, що ти мене любиш... що ти моя... повік моя?..."

„Повік твоя", сказала Галочка і сама від усього серця поцілувала його... а далі і розійшлися, бо вже Олексій доходив до воріт.

VI.

— Де це ви були, мій милий паночку? скрикнув з радощів Олексій, увійшовши у хату і побачивши Семена Івановича; та аж підбіг до нього, кинувся було йому руки цілувати, так той не дав, та обняв і поцілував його. „Я по вас", каже Олексій, „кріпко скучав та не стерпівши, ходив аж до вас. Так мені деньщик ваш сказав, що ви пішли на Ганчарівку; так я — дай Боже ноги! мерщій сюди. Так і є, що ви в нас. Де це ви були?

— „Усякі діла трапилися", сказав Семен Іванович, „так ніколи було у вас бути, та й сам було так зажурився, що притьмом прийшлося вмирати". Та це кажучи, глядь на Галочку... А та вже зразу догадалася, до чого він каже, та мерщій і перехопила:

„А нуте, вже не споминайте про смерть! На цім світі так весело, гарно! А там що ще буде, не знаємо. Будемо тут жити у щасті, у любові, аж поки зовсім зостарiємося".

— „Так, Галочко, так!" сказав Семен Іванович, не чуючи себе з радости. „Не відганяйте мене від себе... будемо жити у любові..."

Галочка зараз догадалася, куди він гне, та й перехопила його речи, та зараз кинулася поштувати його то сим то тим: і обідати лагодиться йому подати і усажує його... Так щож бо, Семен Іванович як узнав добро, узнав, що то є щастя від вірної любови, так він нічого і не хоче, і ні об чому не думає: веселий такий, як ще ніколи його і не бачили, говірливий за усіх... Галочка теж землі під собою не чує, бігає, мотається, у очи йому приглядається, до батенька кидається, веселенька, жартовлива...

І Олексій аж радується, що вона така весела, і як спитався Семена Івановича, чи будеж впять часто приходити? так той і загнув, усе наводячи на своє:

— „Я, каже, не тільки часто буду до вас ходити, та думаю з вами і повік жити, коли тільки приймете".

Олексій глянув на нього... і тільки що мав спитати, до чого він це говорить, так Галочка впять таки перебила і не дала, не дала увесь день Семену Івановичу яке слово об своїй думці сказати.

Гарно, любо, весело минувся увесь цей день, як один часочок, і не счулися, як і вечір настиг, треба розходитись.

Прощаючись, Семен Іванович сказав: „Колиб швидше моє щастя прийшло, щоб я і повік з вами був!..."

— Що це він, доню, сказав? питав Олексій Галочки, проводивши з хати Семена Івановича. Що це він усе закида, що якби йому повік з нами жити? .га?

„Не знаю, таточку!" сказала Галочка, ставлячи на мисник то миски то талірки. „Чи не проти того хіба, що казав... чи кватирі їм будуть на Ганчарівці... чи що; не знаю таки".

— Не знаю і я, сказав Олексій, та дивившися довго на Галочку, як вона вбирала усе, буцім і не вона, далі перехрестив її, здихнув і сказав: „ти моя дитина", пішов у світлицю спати.

(Дальше буде)

Сицилія — Арена Когутячих Боїв

Остров Сицилія, котру згадується в телеграфічних донесеннях кожного дня, звісний в поговірках народів Середземного моря, що любується в бійці когутів, як арена когутячих боїв. Розуміється під тим, що вона за весь час своеї писаної історії була відома як сцена воен. Відграє вона і тепер цю ролю в другій світовій війні в тих рейдах, що їх Обєднані Держави тепер виконують як працес „змягчування" Европи перед інвазією.

Має Сицилія всего 10,000 квадратових миль поверхні, себто коло два рази стільки краю, що стейт Конетикот. Лежить вона на полудневий захід від південного кінчика Італії, немовби звисаючи з „носа" того чобота. Положення острова має стратегічне значення, бо в тому місці Середземне море вузке, через наближення до себе півострова Італії й Тунісу. Через те вона грала важну ролю в різних війнах тої околиці, як у так звану пельопонезьку війну, що велася між грецькими містами й републиками, у пунійські війни, що їх вели проти себе Рим і африканська потуга Картагіна, в боях сараценів, в норманських походах і різних пізніших війнах.

Населення має Сицилія 4 міліони душ,. На такий простір це дуже велике населення. Є це найбільше густо заселена частина Італії та одна з найгуще населених рільничих околиць світу. Населення своєю расою не є чисте. Це мішанина крови різних народів, як: фенікійців, греків, римлян, арабів, еспанців і інших.

Країна місцями є дика. Наймаркантнішою появою є великий діяльний вулькан Етна, що лежить на північно-східній частині острова й досягає висоти 10,868 стіп понад поверхню моря. Гора Етна домінує над рівниною Катанією, котру розділює ріка Сімето. Терен острова назагал гористий, неправильний, стрімкий.

Сицилія відділена від самої Італії проливом Месинським, що має які дві милі ширини й має скоро пливучу й глибоку воду. Почерез цей пролив корсують тепер пороми, що лучать дві залізниці.

Північне й північно-східне побережжя виходить у море стрімкими скелями й рогами, але найкращі пристані острова є якраз на північному побережжю. Південне й південно-східне побережжя мають менше добрих пристаней, хоча на ньому горби нижчі й подальше від води, береги пологі. Головні гори находяться в північно-східній частині й розходяться вони від гори Етни 4,000 стіп високим Пельорітанським ланцюхом, кромі котрого є ще Небродійські й Мадонійські гори, що тягнуться здовж північного побережжя по обох боках Палерма.

Центральна частина острова Сицилії це переважно висока рівнина, переривана тут і там гірськими верхами.

Підсоння Сицилії кваліфікує її як умірковано гарячий край, хоча сніг остає та верху Етни інколи аж до липня. У червні, липні й вересні перепадають на Сицилії дощі дуже рідко, так що майже всі потоки на острові висихають. Край має багато садів, оливкових, цитринових і помаранчевих, а збоча деяких гір, як Етни й Мадонського хребта вкриті лісами. Головними продуктами острова є: цитрусові овочі, сірка, рільничі продукти, вино й сіль.

Головним комунікаційним засобом Сицилії є прибережна морська плавба. Це є й сила й слабість комунікації. Побережжя держаться теж переважно залізничі лінії Сицилії. Залізничі й возові дороги опоясують увесь остров довкола за виїмком віддалі між містами Трапані й Кастелямаре. Важна бічна залізниця веде з Катанії через центральну рівнину. Південна окружна надбережна залізниця є получена з північною частиною трьома лініями, що ведуть поперек острова й ідуть гірськими провалами.

Найголовнішими портами Сицилії є: Палермо, Катанія й Месина. Полермо є теж головним адміністраційним містом острова. Воно має коло 400,000 душ населення.

Зо Сицилії йшла колись величезна еміграція, головно до Злучених Держав, бо стан робітників, головно в сірчанім промислі, був справді оплаканий. В Америці сицилійські іміґранти звичайно держаться осторонь від італійців з інших італійських провінцій.

Огляд Новин

(Подає **Елмер Дейвис,** Директор Бюра Военних Інформацій).

Здача Пантелерії

Здача Пантелерії має таку стратеґічну важливість, яку відчують скрізь, в Делі (Індія) та Чунґкінґу (Хіна) і таке моральне значіння, яке найбільше відчується в Берліні, Римі та Токйо.

Пантелерія піддалася і наслідком того союзні конвої знова можуть плисти Середземним Морем з одного кінця до другого, маючи тільки незначні турботи, що можуть походити з летищ в Сицилії та Сардинії, які денно бомбардуються американськими і британськими літаками. Це означує скорочення на тисячі миль шляху з британських та американських портів до Індії і до Хіни, яка дістає военні знаряддя через Індію. Це означає заощадження надзвичайно дорогого часу. Це означає величезне збільшення нашого доручення военного знаряддя пароплавами зогляду на те, що пароплави до Індії можуть зробити більше подорожів туди і назад тепер, ніж вони робили раніше.

Це є безпосередні наслідки здачі Пантелерії. Не менш важні є моральні наслідки. Пантелерія була італійською Мальтою. Але Мальта, найбільш бомбардоване місце в світі, втрималася протягом трьох років безнастанного бомбардування. Ще рік тому положення Мальти було настільки поважним, що американські кораблі-летища, не зважаючи на небезпеку від ворожих літаків, підводних човнів та военних кораблів, мусіли пробитися через Середземне Море, щоби доставити нові боеві літаки на Мальту, щоби залога могла триматися надалі. І Мальта втрималася, Пантелерія ні. Окружені оборонці Пантелерії витримали вісімнадцять днів бомбардовання з моря та з повітря і більше не могли терпіти. Ця здача, ще перед тим як висадилося військо, вслід за здачею німців в Тунісі, гірко відчується в столицях кожної з малих країн, уряди яких пішли на співпрацю з Гітлером і Мусолінієм, думаючи тим врятуватися. Тяжко будуть думати також і в Токйо.

Кінець Африканської Кампанії

Поки що все йде добре. Армія вважає здобуття Пантелерії кінцем африканської кампанії. Але европейська кампанія ще не почалася, за виключенням повітряних рейдів. Ця кампанія буде тяжчою. Німці старанно ширять заграницею фотоґрафії своїх побережних укріплень та нахваляються, що вони укріпили ціле побережжя Европи. Це дурниці.

Одначе є правдоподібним, що вони, користуючися примусовою працею, поробили укріплення більшости тих місць, де висадження військових частин було би легким. Німці та їх союзники все ще мають великі армії. Більшість тої сили тримається на російським фронті, але вони залишили сильну армію на заході Европи. Надходить час, коли Гітлер мусить почати кампанію в Росії, якщо він думає десь почати цього року. Поки що на російському фронті відбуваються головно повітряні бої, з яких росіяни виходять ліпше. Настільки ліпше, що німці мусілй змінити свою тактику і відбувають рейди на далеку віддаль, бомбардуючи промислові міста, замісць того, щоби битися на фронті. Ясно, що Гітлер не хоче наступати на Росію, поки не побачить, що має статися на заході і яку силу він там буде потребувати. Але ціною переходу до оборони, чи тільки льокальних наступів в Росії, він може кинути велику силу на заході Европи. У всякому разі, проти інвазії на заході німці будуть мати переваґу в позиції, міцних укріпленнях та коротких шляхів комунікації. Їх не легко буде збити.

Що можемо ми, цивільні, зробити, щоби помогти їх збити? Перш за все треба бути розважними. Можемо залишити нашим ґенералам та адміралам вести війну так добре, як вони її вели досі, не нетерпеливитися, не нарікати, що вони повинні інакше робити. Европа може бути нападена в кількох місцях. Певно, що буде нападена в багатьох ріжних місцях і ніхто з нас не повинен знати, де саме. Як будемо знати, знатиме ворог, тоді надії на перемогу будуть меншими.

Будуть періоди, довгі чи короткі, коли здається нічого не буде робитися — хоч будуть великі приготовання, коли буде мало новин, багато чуток. Їх не треба брати поважно. Коли будуть дійсні новини, американський нарід про них знатиме.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ЗА НЕЗАЛЕЖНУ АВСТРІЮ.

(ОНА). — Заступник міністра закордонних справ при чехословацькім уряді в Лондоні, д-р Губерт Ріпка, приняв на авдієнції лідерів відновлення незалежної Австрії і сказав їм, що чехословацький уряд є за те, щоби відновити незалежність австрійської републики. Як що так буде, сказав д-р Ріпка, то чехословацьке правительство зробить все, що є можливо, аби дати відродженій Австрії економічну й політичну поміч.

Розуміється, говорив Ріпка, що як дійде до того, що Австрія здобуде собі самостійність, то повинна забути вже назавжди, що має бути злучена з Німеччиною. Бо хоч австрійці ніколи не любили прусаків, але в останніх часах, завдяки націстській пропаґанді, в Австрії найшлися такі люди, що були перенялись панґерманізмом. Вони провадили в Австрії націстську аґітацію й довели до того, що нині Австрія опинилася під тим самим чоботом, що й Чехословаччина. Таке казав д-р Ріпка.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ҐЕНЕРАЛА.—Ґенерал Жірод причіпає ґенералови Айзенговерови, командантови аліянтських військ у Африці, „великий хрест почесної леґії". Сцена мала місце в Алжірі.

Д-р В. Ґалан.

Военні Завдання Американсько-Української Суспільности

(Дискусійна стаття).

Прочитавши про наші осяги у военних зусиллях, дехто поклепає себе по рамені, та скаже: „от які великі наші заслуги в сучасній війні!"

Безперечно, наша суспільність виконує наложені на неї державою чи приняті нею добровільно обовязки більше як 100%. Але вступають до армії, закуповують военні бонди, працюють в фабриках та виконують інші громадські обовязки теж й інші ґрупи в Злучених Державах. Тому з цього для нас не булоб ніякої надзвичайної похвали.

Але в останньому часі серед американських державних кол кристалізується така думка, яку американські українці пропаґували вже від 1930 р., а саме, що горожани чужинецького роду, крім згаданих вже военних зусиль, можуть теж причинитися до ідеольоґічного зближення народів світа. Ніде правди діти, але так є, що в Америці немає ні одної чужинецької ґрупи, яка хотілаб вертати до краю, з котрого вийшла. Всі вони однак бажалиб, щоб їх матірний край зазнав добробуту та свободи, якою вони тішаться в Злучених Державах. Коли ми в минулому вели тут інформативну працю, чи висилали меморіяли в справі поневолених наших братів, то ми робили це як горожани Америки, в цьому переконанні, що цим приносимо розголос теж і американському імені, бо поширюємо американські ідеї свободи, а коли прийде нова світова заверуха, то Америка матиме приятелів в кожному краю, звідки походять чужинецькі ґрупи. Бож чи могли не радіти чужинці, які вирвались з пекла релігійних і політичних переслідувань, коли почули голос американського поета Руссела Ловела:

"He's done to God, who's done to man; wherever wrong is done,
To the humblest and the weakest, 'neath the all beholding sun,
That wrong is also done to us; 'and they are slaves most base,
Whose love of right is for themselves and not for all their race."

Подаючи наші інформації американському урядови, ми виходили з заложення, що нашим обовязком як горожан, подати правду про культурні й політичні стремління великої української нації, бо від вирішення цих стремлінь залежить війна, мир або хаос в середущій то східній Европі.

В меморіялах до уряду, ми не просили інтервенції чи навіть вмішування у внутрішні справи чужої держави; ми тільки предкладали правдиві факти, а їх осуд лишали урядовим чинникам. Нашим одиноким бажанням було, щоби нашим братам в старому краю була дана змога свобідно висказати свою думку та жити вільним, демократичним державним життям.

Ці наші переконання засвідчила наша молодь жертвою крови в рядах армії Дядька Сема, а армія праці засвідчує кожноденною працею там, де цього вимагає державна влада.

Та на цьому военні зусилля нашої суспільности не покінчені. Стоїмо отсе перед фактом наступу нашої армії, в злуці з арміями Обєднаних Держав, на націстичну Европу, щоби раз на все змести з лиця землі пруський мілітаризм та японську нікчемність в Азії.

Чи може помогти в цьому наступі ще окремо й американсько - українська суспільність? Думаю, що може.

Це факт, що наша армія буде мати всюди поміч поневолених народів. Але на сході, в прибалтійських краях, Польщі та Україні треба мати на увазі теж і те, що населення ненавидить німців, але рівночасно з острахом жде на прихід таких совєтських військ, які воно бачило в 1939 році, коли то Совєти, разом з націстами, забрали ці краї для себе та поділилися добичею. Зліквідовання Комінтерну та деякі заяви совєтських урядовців вказувалиб, що в умах совєтських правителів заходять певні зміни. Та цього замало, щоби зменшити побоювання сусідних народів. Коли ходить про українські землі під націстами, то ті побоювання відразу зниклиб, якщоб так по боці Обєднаних Держав створено **Український Леґіон.** Колиб ще в додатку Обєднані Держави могли заявити, що ось цей **Український Леґіон буде між першими, що ввійдуть на українські землі,** то націстична влада на цих землях проваліласяб ще скоріше, як ми цього надіємось.

Таке вирішення справи, це бувби **Ню Діл** для сходу Европи. Три великі словянські народи, український, російський та польський зачалиб тоді нове, вільне життя на основі політичної та культурної незалежности. Для Обєднаних Держав це значилоб збереження тисячів або й міліонів людського життя та біліонів у майні. А над усе, таке вирішення булоб запевненням трівкого і постійного мира на Сході Европи.

Очевидна річ, що справа створення і організації Леґіону річ не легка. Однак вона можлива. Над цим хай вже подумають міродайні чинники.

ПЛАТНЯ ВОЕННИХ ПОЛОНЕНИХ

На основі Женевської Конвенції, военні полонені одержують платню. В Злучених Державах, де вже тепер є 36,688 полонених, розміщених в 22 таборах, платня ось яка: Рядовий жовнір і підстаршина дістає 10 центів денно, а коли працює, ще додатково 70 центів. Старшина до капітана 20 долярів в місяць, сотник (капітан) 30 долярів, а всі інші старшини від майора вгору 40 долярів місячно. Всіх грошей їм не виплачують, але вписують на рахунок. Не відомо, чи японці придержуються приписів женевської конвенції, бо дотепер не дозволили ще представникам Червоного Хреста відвідати табору американських полонених на Формозі.

Між полоненими в Злучених Державах є 22,110 німців, 14,516 італійців та 62 японців.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПАЙКУВАННЯ НАФТИ ДЛЯ ОГРІВАННЯ.

П. В яких районах буде пайкування нафти для огрівання на наступний рік?

В. В тих самих 33 стейтах та в Колумбійському Дистрикті, як було минугої зими.

П. Чому?

В. Тому, що можливости перевозу нафтових продуктів до тих районів залишаються невистарчаючими.

П. Коли будуть видаватися нові купони на нафту?

В. Плянується видати нові пайкові купони цього місяця тим особам, які живуть на тих самих помешканнях, що й минулого року.

П. Чому так рано?

В. Доставщики можуть ліпше обслугувати покупців, якщо матимуть змогу доставляти нафту ще в літі.

П. Як можна дістати нові купони?

В. Все буде робитися через почту.

П. Що перше?

В. Десь цього місяця місцеві Военні Комісії Цін і Пайкування почнуть розсилати почтою звичайні форми аплікацій для відновлення купонів кожній особі, що діставала нафту для огрівання минулого року. В тих аплікаціях будуть такі питання:

1. Імя і адреса того, хто подає аплікацію.
2. Адреса, де саме буде огріватися нафтою (якщо адреса інша ніж апліканта).
3. Імя того, хто подавав аплікацію минулого року (якщо це не є той самий аплікант, що тепер подає аплікацію).
4. Імя продавця, у якого купується нафта і якого роду нафта вживається.

П. Чи треба, щоби хтось підписався?

В. Так, аплікант.

Як Американці Здобували Остров Атту

(ОНА). Остров Атту не легко було здобути. Нiпонцi були там добре укрiплені і треба було зводити з ними завзяті бої. Американська повітряна фльота бомбардувала нiпонські позиції з такою точністю, що нiпонцi не могли навiть припускати, що їм вдасться вдержати Атту в своїм посiданнi. Це було видко від першого наїзду. Їх команда нервувалася й робила всі можливі спроби, щоби вдержати Атту, бодай два або три місяці. Вони домагалися з дому помочі, але така не надходила. Наша морська фльота пильнувала всіх морських рухів і постаралася, що нiпонська залога на Атту не могла дістати ніякої допомоги ј мусіла боронитися як і чим могла.

Не зважаючи на всі нiпонські зусилля вдержати Атту в своїх руках, вони остаточно мусіли піддатися й американські збройні сили висіли на беріг. Це був великий здобуток, але нiпонська залога на Атту таки не піддавалася й її було треба відти викурити. Поховавшись в „лисячі діри", нiпонцi обстрілювали передню американську сторожу і перешкоджували решті наших вояків влаштовуватися на берегах цього маленького острова. Вони боронилися кілька днів і наші хлопці мали з нiпонцями ще досить клопоту. Але остаточна пермога була по нашім боці тому, що передня американська с т о р о ж а складалася з дуже відважних, витривалих і готових на саможертви вояків.

Ось маєте приклади: Як американське військо висіло на беріг острова Атту і почало розташовуватися, то нiпонська залога, хоч розбита й здеморалізована, почала американців обстрілювати. Це вже не була армія, а недобитки, які там осталися і хотіли бодай троха пімститися на американцях за те, що їх відти вигнали. Але наші хлопці не давалися. Ці так звані горлорізи полковника Кестнера, що перші висіли на остров Атту, вже не раз понисувалися в боях з нiпонцями і коли останні почали обсипувати їх з укрить кулями то наші „цивілі в уніформах", як це вони люблять себе звати, рішили викрити нiпонських опришків. Вибравшись в дорогу, вони завважили під горбком нiпонця, який захова вавшись в лисячій дірі, напастував висідаючих на беріг американських вояків. Кестнерові хлопці старалися його знищити, але нiпонець добре укрився і годі було до нього наблизитися. Тоді наші вояки зайшли його ззаду. Вони вилізли на високу гору й один з них, обвинувшись в кавалок цельту, взяв в руку гранату й пустився як на санках просто на скритого в ямі нiпонця. В дорозі він кинув в нього гранату і нiпонець вже більше з укриття не виліз. Граната його знищила і висідаюча на беріг американська залога могла свобідно докінчувати своє діло.

Але цей безіменний герой не був одиноким на острові Атту. Таких як він було в американській армії багато. Возьмім, наприклад, Джеймса Вілсона з Річмонд, в Каліфорнії. Він був членом одної з американських патруль, яку післано оглянути остров й переконатися, чи там ще де скриваються нiпонські вояки. Патруля була в дорозі два дні і Вілсон так перемерз, що ледви вернувся. Він відморозив деякі части тіла і старшина приказала відати його до шпиталю. Побачивши, що шпиталь переповнений раненими вояками, Вілсон відказався від шпитальної помочі. Най рятують більш від мене ранених, а я й так якось вилічусь.

Або возьмім, наприклад, лютенанта Елісора з Гонтевил, в Тексасі. Це дуже відважний і незвичайно здібний вояк. Його відділ був заскочений нiпонськими стрільцями і не міг змісця рушитися. Комунікації ще не було ніякої і відділови грозила велика небезпека. Щоби якось дати головній команді знати, в якім становищі находиться його відділ, лютенант Елісор повзся на череві по снігу цілих два дні, і коли остаточно приліз до головної кватири, то був наполовину замерзлий. Повідомивши команду про загрозу свого відділу, лютенант Елісор зімлів і його занесли до шпиталю. Головна команда післала відділови Елісора негайну допомогу і вирятувала його від загибелі, якою грозили йому нiпонські стрільці, що заховавшись в снігах, обсипали американських вояків градом куль і не давали їм нагоди рушитись. Гнізда нiпонських машинових крісів були знищені до щенту і патруля, якою проводив лютенант Елісор вернула домів. Елісор був дуже вдоволений, що йому вдалося врятувати своїх людей і ик тільки троха видужав, віддав своє місце в шпиталі другому раненому воякови, а сам зголосився до служби. Лікарі відраджували йому йти до бою, але лютенант Елісон сказв, що американська армія приїхала на остров Атту виконати велику місію і він мусить сповняти свій військовий обовязок.

Подібно поступив і вояк Гери Соттон з Чарлс Тавн, у Вест Вирджінія. Він брав участь у ручнім бою з нiпонською залогою і ручний гранат розірвав йому пяту. Рана була дуже погана і санітети забрали його до шпиталю. Це було в четвер, зараз після того, як американська передна сторожа висіла на беріг острова Атту. Соттон мучився в шпиталі, але не тому, що лікарі рану йому лічили, а тому, що другі вояки справляються з нiпонцями, а він мусить лежати в шпиталі. В понеділок, по чотирьох днях лікування, Соттон викрався з шпиталю і пішов переносити з корабля на беріг амуніцію. Запитаний, чому він так зробив, Соттон відповів, що він не може спокійно лежати в шпиталі тоді, як хлопці ждуть в горах на амуніцію. Перше очистьмо Атту з нiпонців, а тоді буду лічитись.

Знаменито також понисався в боях за остров Атту капраль Віктор Дельґадо, що походить з Норт Галивуд, в Каліфорнії і в приватнім житті займається городництвом. Він проводив патрулею, яка мала опанувати певну позицію і не допустити нiпонських бандитів перебивати нашим воякам атакувати захований в горах відділ нiпонської залоги. Захопивши призначену йому позицію, капраль Дельґадо завважив, що нiпонці почали наступ на сусідну позицію, якої боронила горстка американських вояків. Капраль Дельґадо взяв собі до помочі чотирьох вояків і дістався з ними на самий вершок гори, з якої почав обстрілювати нападаючих нiпонців й оборонив своїх товаришів від смерти. Нiпонці вже були наставилися їх цілком знищити, але завдяки розумному й відважному діланні капраля Дельґадо американські позиції були врятовані без ніяких втрат.

Коли йде мова про відвагу й посвяту американських вояків на острові Атту, то треба також згадати Била Газового. Газовий походить з Мовнт Щаста, в Каліфорнії. Він властиво не є вояком, а керівником тягарового авта при американській армії, але як одного разу побачив, що невеликий відділ нiпонців почав наступ на наших вояків, то скочив з „трока", взяв кріс і побіг на поміч своїм товаришам. Він дістався на гору з противної сторни і як тільки нiпонці почали наших атакувати, Ґазовий почав стріляти і нiпонці подалися назад. Вони думали, що ззаду находиться великий відділ американського війська і дали спокій. На ділі, там не було ніякого війська тільки Ґазовий з крісом.

Моряк Клейр Міклавд також має певні заслуги в здобутті острова Атту. Він також не є ніякий вояк, але він не міг витримати, як наші вояки били нiпонських напасників і одного разу втік з свого корабля й почав з нiпонцями війну на свою власну руку. Він закравшись до арсеналу, набрав собі ручних гранатів, взяв кріс, амуніції і подався в гори полювати на нiпонців. Стільки саме положив трупом — не знати, але як вернув з ловів і сказав де був, то його за дезертирство не карали. Він мав добрі наміри і дістав за це похвалу. З такими вояками як американці, нiпонці війни не виграють.

ЧИ ГОВОРИТЕ ПО ФРАЦУЗЬКИ? Французи в північній Африці, діставши від американців новий воєнний риштунок, негайно взялися його випробувати. На світлині офіцири пробують телефон на панцирному авті.

ЛЬОЯЛЬНІ НЕ-ГРОМАДЯНИ І ВОЄННА ПРАЦЯ

ВАШИНГТОН, 7. червня. — В спільній заяві департаментів: воєнного, морського, справедливости та Морської К о м і с і ї закликається приймати на воєнну працю всіх не-громадян в Злучених Державах, без огляду на їх походження та державну приналежність.

Згідно з тою заявою скорочується і упрощується процедура приняття на працю чужинців тими фабрикантами, що мають урядові контракти на будівлю літаків та „клясифіковані" контракти. Такий дозвіл можна дістати за два тижні або й скорше.

В заяві готориться: „Якщо кваліфікований робітник, якого потребує контрактор, не є громадянином, але контрактор немає жадного сумніву в його вірности Злученим Державам, то і у випадках ероплянно-будівельних та клясифікованих контрактів, працедавець повинен помогти робітникові та подати прохання про дозвіл прийняти його".

Заяву підписали секретар воєнного департаменту Стимсон, ґенеральний прокуратор Биддел, секретар морського департаменту Накс та голова Морської Комісії Ленд. В заяві далі говориться про те, що той контрактор, який відмовляється прийняти на працю такого робітника, порушує ту точку контракту, в якій говориться про те, що не сміє допускатися дискриминації. Така поведінка протирічить урядовій політиці.

В заяві також говориться про те, що на працедавця не накладається кара за втрату чи шкоду, якщо перед тим як прийняти чужинця на працю, чи на пробу, чи до плянів на фабрику, яка має ероплянно-будівельний чи клясифікований контракт, він зажадав дозволу від відповідного департаменту на приняття чужинця, в лояльности якого він переконаний.

В заяві підкреслено слідуючі точки в справі приняття на працю не-громадян:

1. Треба використати працю всіх льояльних, кваліфікованих робітників, незалежно від їх походження чи державної приналежности.

2. Контрактори можуть так само свобідно наймати на працю не-громадян як і громадян, за виключенням праці по ероплянно-будівельних контрактах та клясифікованих.

3. Контрактори можуть приймати на працю по ероплянно-будівельних та клясифікованих контрактах чужинців тоді, як дістануть на те дозвіл голови відповідного урядового департаменту.

4. Проти-дискримаційна умова відноситься в однаковій мірі як до громадян так і до не-громадян.

5. Проти-дискриминаційна умова вітноситься так само і до праці по ероплянно-будівельних та клясифікованих контрактах.

6. Процедура звязана з отриманням дозволу на приняття до праці по ероплянно-будівельних та клясифікованих контрактах чужинця була скорочена так, що відповідь на своє прохання контрактор в будуччому діставатиме скорше як за два тижні.

7. Працедавець не підлягає ніяким карам, якщо в повній вірі в льояльність робітника, дістане писемний дозвіл від голови відповідного урядового департаменту скорше ніж допустить робітника до праці по ероплянно-будівельних та клясифікованих контрактах.

8. Відповідальність контрактора за фабричне забезпечення відноситься до всіх осіб, без огляду на їх державну приналежність.

СУД НЕ ДОБАЧУЄ В КОМУНІЗМІ ОСНОВИ ДО ВІДОБРАННЯ ГРОМАДЯНСТВА.

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав видав у справі Вилйема Шнайдермана, родженого в Росії каліфорнійського комуніста, рішення, що сама приналежність до комуністичної партії ще не становить основи для відобрання натуралізованому громадянинови громадянства на тій основі, що він дістав громадянство обманом. За рішення заявилося 5 суддів, проти 3; один суддя не брав участи в вирішуванню справи, бо він був умішаний у справу давніше як прокуратор. Шнайдермана боронив Вендел Л. Вилкі.

ТЕЖ СЛУЖИТЬ. — Пять братів Соливанів згинуло підчас затоплення одного корабля на Пацифіку, а тепер їх 26-літня сестра Дженівієв зголосилася на службу до „Вейвс".

ТАРЗАН, ч. 789. Дивна вістка.

AT LAST TARZAN'S HEAD BROKE THE SURFACE OF THE SEA. HE GASPED FOR AIR.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Нарешті голова Тарзана вринула на поверхню моря. Він зачерпнув повітря

MEANWHILE, THE WRECK OF THE U-BOAT, WHICH HE HAD SO HEROICALLY CONQUERED, SANK TO ITS WATERY GRAVE.

Тимчасом розбитий підводний човен, котрий він так по геройськи переміг, поринав до морського гробу.

-789-

SUDDENLY, FROM THE CRUISER ROSE A SHOUT. "LOOK! TARZAN! HE CAME THROUGH! WHAT A MAN!"

Нагло з кружляка піднявся окрик: „Дивіться! Тарзан! Він вийшов ціло! Що за чоловік!"

JUST AS THE APE-MAN WAS BEING PULLED ABOARD, THE CAPTAIN WAS HANDED A MESSAGE.

HE READ IT --- THEN LOOKED AT TARZAN WITH GRAVE CONCERN.

Як Тарзана витягано на чердак корабля, капітанови подано письмо. Він прочитав його й поглянув на Тарзана журливим поглядом.